

functos, quod hoc punctum. Major etiam non est usquequa vera, et indiget benigna interpretatione.

4. « Animaæ in purgatorio sunt in statu gratiae : Ergo non egent precibus, quibus impetrantur illis divina auxilia, ne oneri aut tentationi succumbant. » Resp. : Concedo totum. Indigent tamen et flagitant refrigerium et liberationem a cruciatibus.

5. « Juxta Pontificios, injuriam facit martyri qui pro eo orat, cum ejus potius orationibus petamus commendari : Atqui etiam animabus purgatorii possumus nos commendare juxta Bellarm. Ergo pro iis orare non

debemus ». Resp. : Martyr beatus non indiget deprecatore, utpote omnibus miseriis exemptus : sed non sic anima adhuc penè obnoxia.

6. « Nam debet ferventior esse nostra charitas erga animas Purgatorii, quam Sanctorum ipsorum qui regnunt in celo : At Dominicus Soto negat, Sanctos in celo orare pro iis, qui sunt in purgatorio. Ergo. » Resp. : Sotí seftentia temeraria est, unde ex ea nil nisi temere concluditur. Maresius hic aperte pro Aeriana heresi, contra SS. Patres, et universam catholicam Ecclesiam, sed oppido infeliciter pugnavit.

VINDICÆ

DE BEATITUDINE ET CANONIZATIONE SANCTORUM

Ad CAPUT VII.

Catholicam sententiam de canonizatione Sanctorum sic proponit Amesius : « Quatio 1. est, an sancti recte ab Ecclesia canonizentur ? id est, an recte quidam homines defuncti, a Pontifice Rom. solemni quadam ritu, ceremonia et decreto, in illum gradum efferantur, ut 4. publice deinceps ab omnibus singulari modo sancti habeantur et vocentur ; 2. ut in publicis Ecclesie precibus invocentur ; 3. ut templa et aræ in eorum memoriam Deo dedicentur ; 4. ut sacrificia in eorum honorem Deo publice offerantur ; 5. ut dies festi in eorum memoriam publice celebrentur ; 6. ut imagines cum certo quadam lumine pingantur, et ad venerandum in Ecclesia illustri loco ponantur ; 7. ut eorum reliquie pretiosis theois includantur, et publice honorentur ? Pontificii, inquit, Amesius, hoc affirmant, nos negamus. » Sed probat

Bell. I. — Quia Deus ipse voluit a SS. Scriptoribus annotari in particuli glorijsam vitam et mortem eorum, qui tempore ipsorum floruerint, ut patet ex Eccl. xliv. et seqq. Et in Nov. Test. canonizantur SS. Stephanus, Jacobus Major, Petrus, Paulus etc. Ergo credibile est, eodem modo Deum velle, ut deinceps fiat. Amesius præter cæillos et convicia non habuit quod huic rationi opponeret. Certe Bellarminus non « pueriliter », ut Amesius calumniatur, sed prudenter colligit eamdem voluntatem Dei in sequentium saeculorum illustribus sanctis,

quam constat eum habuisse de sanctis antiquis. Quid hic non rationabile et prudens ? Quod vero septem illi honores « supra adnumerati, ad cærementiam fore pertinentes » in S. Scriptura non adnotentur, nec ulli mortalium decreti vel delati legantur ; quid, queso, ad rem facit ? An non enim ceremonias et ejusmodi signa honoris et venerationis Deus Præsidibus Ecclesias determinanda reliquit ?

II. — Bell. : Nisi sciamus, qui sint veri sancti, et qui non ; non possumus eos colere ut portet III. — Non possumus accendi a imitationem Sanctorum, nisi in particuli sciamus, qui sint imitandi, et quid illi egerint aut passi sint IV. — Debenus nos Sanctis congaudere, et pro illorum gloria Deo gratias agere, que sine particuli notitia fieri non possunt. V. — Nisi iudicio Ecclesie certi Sancti proponerentur colendi, facile fieri posset, ut damnati pro beatis colerentur ; ut accidit tempore S. Martini. Blasphemie quas hic effutus Amesius, nullam responsionem, sed execrationem merentur : illarum basis subruetur in sequentibus.

Gerhardus disp. 17. th. 9. objicit : « Extra verbum Dei non sunt fingendi novi articuli, nec instituendi novi cultus » ; qui juxta Bellarm. lib. vi. de amiss. grat. cap. 3. ad 6. Object. non est de rebus, quæ pendent a divina voluntate, aliquid asserendum, nisi Deus ipse in Scripturis S. tale aliquid revelaverit. Resp. : Nullus fit novus fidei articulus, quando aliquis Sanctus de novo canonizatur, sicut nullus fit novus articulus,

si dicatur : Hic infans a me baptizatus, et mortuus, est in celo. Aut, cum acceptatus ab Ecclesia Rom. Pontifex Alexander VII. creditur esse Petri successor et Christi Vicarius universalis. Novum cultus divini modum non posse ab Ecclesia institui, nenia est apud Lutheranos et Calvinistas decantissima ; sed jam alibi satis explosa.

Th. 11. et 12. Objicit, « morem hunc canonizandi, qui nunc viget, primis Ecclesie saeculis fuisse incognitus, ejusque suffragio constitutum ». Sed nullum hic est peculiare novum dogma fidei, antiquis dogmatibus repugnans, aut quoad non facile ad unum ex antiquis possit referri. Hec quippe novitas sola est profana et vitanda. Recolantur ea que supra lib. 1. de Cleric. in vindic. cap. 7. ex Epistola Erasmi recitata sunt.

Ad CAPUT IX.

Pontificem in canonizatione Sanctorum errare non posse, negat preter Lutheranos et Calvinistas, Cajetanus, cuius opinio, saltem ut temeraria, a ceteris Theologis merito rejecitur, ut appareat apud Suarez, Tanner, et alios Scholasticos in 2. 2. ubi et solvuntur objections ; quas tamen Amesius hic plane neglexit, contentus solummodo jaceret blasphemia scommata in probationes a Bellarmio allatas ; quales sunt : 1. Si licet dubitare, an sanctus canonizatus sit sanctus et beatus, licet etiam dubitare, an sit colendus. 2. Fraudarentur non sancti suffragii vivorum. Nam pro canonizatis non licet orare : et viventes retercent intercessionibus Sanctorum. 3. Non canonizantur ordinarie nisi claruerint magnis et certis miraculis. 4. Magna preparatio jejuniis, precibus, et inquisitione adhibetur, antequam Sancti canonizentur. 5. In canonizatione Sanctorum nullus unquam error reprehensus est. Amesius scommotus sui etiam male truncat doctrinam Cani, qui lib. v. cap. pen. expresse docet : nullatenus de canonizatione Papae dubitandum esse, nec Deum permisurum, ut in ea fallatur, licet ex testimonio humanis per se fallibilibus procedat etc.

Gerhardus disp. 47. th. 44. sic arguit : Juxta Bellarm. in questionibus facti, adeoque in iis, in quibus ab aliorum hominum testificatione Pontifex pendere necesse habet, Sanctorum ab hominum relatione et testimoniis

catione pendere necesse habet : Ergo in canonizatione Sanctorum errare potest ». Resp : Propositio illa Bellarmi intelligitur de illis rebus, in quibus totum negotium decidendum pendet plane et adaequate ab informatione humana fallibili. At in presenti, informationes et testificationes humanae presupponuntur quidem tamquam conditio et applicatio ; sed ipsa canonizatio proprie tis non innititur, sed infallibili assistentie Dei, que semper adest, dum conductur decreta totam Ecclesiam concernientia. Eadem solutione eliditur th. 47. et sex seq.

Th. 46. sic arguit : « Papa errare potest, eum habendo pro hereticis, qui non est hereticus : Ergo etiam in canonizatione Sanctorum ». Resp : Neg. paritatem. Non enim intendit Papa judicialiter definire, aliquem haeresiarcham esse damnatum, cum nihil interstitit Ecclesie, certo scire, quod talis haeresiarcha cum finali impenitentia decesserit : sicut certo definit : *hunc* numero Sanctum esse in celis beatum. Porro aliud est de ipsa heresi, cuius infallibilem condemnationem, non secus ac canonizationem, Papae adscribimus. Gerhardus vel inscite, vel fraudulenter confudit haeresiarcham cum heresi ; sed dispar omnino est utriusque ratio respectu Ecclesie.

Ad CAPUT XII.

Hagiomachi nostri, ac praecipue Calvinistae, ut sanctis omnem congruam veneracionem eripiunt, omnes nervos intendunt. Sed facile eliduntur, si constet de vero sensu hunc vocabulorum : « Adoratio, latra, dulia etc. », usque eorum ecclesiastico ; quod Amesius de industria occultasse videtur. Hinc enim facile constabit, quantum nos Catholici absimus a nefario idololatria sceleri, quod hereticis nobis inique affingunt, sive per insciatum, sive per nequitum. Pro explicatione ergo harum vocum.

Nota I. — Adoracionem non tantum continere notitiam excellentiae, qua alii prafulget : neque potissimum consistere in extero submissionis signo, quod genuflexione, capitis inclinatione etc. exhibetur : sed propriæ et essentialiter consistere in actione voluntatis, que nos aliqui interius subjecimus, volumusque aliquo sive externo sive interno actu, tum alterius excellentiam, tum nostram subjectionem testari.

II. — Triplex est excellentia. 1. Increata,

DE BEATITUDINE.

infinita, solius Dei. 2. Creata, humana, naturalis, quæ in virtutibus naturalibus, humaniisque dignitatibus cernitur. 3. Creata quidem, sed supernaturalis, ut gratia et gloria Sanctis a Deo collata : quibus proinde etiam triplex genus cultus, obsequii, honoris et adorationis proportionaliter respondet, sicutum : Latra, cultus civilis, et dulia. Itaque

III. Primum adorationis genus latrare complectitur, quæ cum infinitum Dei excellentiem spectet, non nisi Deo attribui potest, ut didum docuit S. August. lib. xx. cont. Faustum cap. 21. et lib. x. de Civ. Dei. c. 1. Et ex eo S. Thom. 2. 2. qu. 84. art. 1. et 91. per tot. et cum eo Scholastici, quorum concors sententia est : Quod eti præceptum est : *Domini Deum tuum adorabis, et illi soli serbis*. Cum hoc tamen bene stare, id quod mandat Apostolus Gal. v. v. 13. *Servire invicem in charitate*. Nam ex lingua Graeca, unde Scriptura translata est, *Servitus* dubius modis ac diversis significacionis solet appellari. Dicitur enim λατρεία ; dicitur et λατρεῖα : Sed hæc intelligitur communis servus, sive cuiquam alteri exhibita ; a qua etiam Servus, h. e. δοῦλος, nomen accipit. Latra autem vocatur servitus illa, qua solidi divinitatis cultui debita, nulli communiciatur creature ; unde idololatriæ vocantur, qui vota, preces, sacrificia etc., que uni Deo debentur, idolis impudent. Hac porro latra, et servitus soli Deo debita, sine dubio in interna cordis submissione principaliter et formalissime consistit, ut ex I notando constat.

Ab hac vero plane diversa est secunda adorationis et cultus species, videlicet civilis et humana, que ob excellentias mere humanas et naturales aliqui defertur. Unde cum excellentiarum humanarum magna sit varietas, etiam cultus multiplex esse debet, ut cum Aristot. S. Thomas docet de pietate, observantia, dulia etc. Et hanc adorationem humanam, civilemque honorem constat ab Abraham filio Heth Genes. xxxii. v. 7. Ab Esau fratri suo Jacob Gen. xxxiii. vers. 3. Idem Joseph frater præstitere Gen. xli. v. 7. Moyses sacerdo suo Exod. xviii. vers. 7. Idem de Davide adorato dicitur I. Reg. xxv. v. 23. et III. Reg. i. vers. 16. Ubi cum Gualterio specialiter observandum est, satis constare ex collatione textus Hebrei, et versione LXX. interp. omnes predictas adorationes, uti in externo aliquo reverentia, et submis-

sionis signo convenienti, ita per eamdem rationem (Hebreis γῆρας, Graece προσκύνειο) in Scriptura exprimi. Hinc deprehenditur inexcusabilis perversitas Calvinistarum, quia cum ignorare vel non possit, vel non debet, duo illa verba Hebrei et Graeci idem significare, quod Latinis ly « adoro ».

ideoque et ipsi in suis Bibliis vernaculae hanc vocem sic vertant ; nihilominus presumunt, nostram Vulgatam eo etiam nomine responde, quod utrinque illius verbi vim verbo « adorandi » exprimat? Nec ferre possunt, adorationis nomen ullo modo creaturis adaptari, vanissime persuasi, non posse esse alium adorationem nisi latræ. Sed si sapere malent quam cavillari, non sisterent in solo verborum male intellectorum aut expositorum cortice, et signis venerationis externis, sed conarentur penetrare veram adorationis naturam, rectaque internæ nostræ voluntatis submissionem sacerdotes non solum a cognitione (quam clarum est posse adorare existere), sed etiam ab actu externo, quem constat etiam per irrationem exerceri posse. Sic enim viderent, quod sic ut in nobis est multiplex submissio, ita multiplex quoque adorationem esse admittendum.

Tertius itaque cultus medius inter religio-

sum latræ, et civilem observantia, omnino admittendus est, qui debet excellentiam supernaturali creaturæ in Angelis et sanctis hominibus, vocaturque *dulia*. Equidem ve-

rum est, quod ad grammaticam tantum,

et profanorum Scriptorum usum respicere

velimus, has voces λατρέων et δουλέων sati-

convenire, et utrumque subinde pro « ser-

viendi » verbo usurpati. Verum quia hic agitur de usu Ecclesie, que dum hereticorum importunitate premitur, suo iure potest

et solet, novis vocibus sua enunciare mysteria, hinc mirum videri non debet, eam si-

mili necessitate pressam, illarum vocum sig-

nificationem coarctare, que alioquin se-

cundum suam etymologiam latius vulgo pa-

tero conseruntur.

Ad CAPUT XIII.

Defendit Bellarminus hoc cap. cultum aliquem minorem divino, et majorem civili et mere humano, SS. Angelis et hominibus deberi. Amesius mox tricaster dicendo :

« Non agi de gradu majore vel minore, qui

etiam inter homines variat, sed de specie

Tom. VII.

altiore, id est, an cultus religiosus creaturis debatur». Resp.: Omnia et nos sic intelligentiam, dum nolo non fiat vis in ly « religioso », quod subinde sumitur stricte profecto, qui soli Deo debetur; satis frequenter etiam accipitut, prout analogies etiam extenditur ad sanctas creaturas. Absolute igitur admittendum esse talen cultum medium, specie ab utroque extremo distinctum.

Probatur I. — Quia Angeli adorari sunt ab Abraham Gen. xviii. vers. 2, et Loth. cap. xix. v. 1, et Iosue cap. v. v. 13, et seqq. ubi exprimitur hebreus vox קדש id est : Iosue procedens in terram adorauit eum; prout et Calvinistæ ipsimet in suis Bibliis Genevensibus verbunt. Non ergo dicere possunt, nos idolatriam committere adorando Sanctos et Angelos, nisi idem de Iosue, Loth, et ipso Patre omnium credentium Abraham admittunt. Nec erudit Amesius, cum ait : « Honorem illum et adoracionem, et si gradu et modo, non tamen species vel genere differe a civili culta mortalibus deferri consuet ». Non contra 1. Quia si prœciso ob naturas præstantiam civiliiter a nobis coherenter Angelii, eodem modo possent coli etiam demones. 2. Fundamentum adoracionis illius non fuit vel natura, vel aliquod bonum naturale et morale, sed supernaturalis excellencia: ergo et am species cultus est plene alterius naturæ, que quamvis a culto civili species differat (sic gratia et natura), tamen uti excellentia quævis creatæ infinitus inferior est excellentia Dei increata, ita et dulia sine comparatione inferior est latræ.

Probatur II. — Quia non modo Saul animam Samuelis adoravit 1 Reg. xxviii. ve s. 14., sed etiam in hac vita Nabuchodonosor Daniëlem, Dan. ii. v. 46. Abdias dispensator regis Achab Heliam prophetum III Reg. xviii. v. 7. Item Ilii Prophetaem Elioseum IV Reg. ii. v. 13. Et certe non potest hic honor ad civilem referri, cum Abdias in Elioso nullam excellentiam naturalem, terrenamque dignitatem spectare potuerit, sed solam supernaturalem gratiam propheticæ et sanctitudinem; sicut et in Daniële Nabuchodonosor. Porro vana est evasio Amesii, cum ait : « Elias et Eliæus non quidem ex Pontificiorum sententiæ fuerunt religiosi adorandi, quia nondum erant in Ecclesia triumphantes ». Hoc, inquam, plane ineptum est. Etsi verum dicimus, Veteris Testamenti sanctos in limbo Patrum existentes non so-

litos fuisse invocari (utpote qui nescirent quid hic fieret), sicuti jam post Christi Ascensionem Sancti publice invocantur: nemo tamen Catholiceorum negat, adorationem eis ob supernaturalia dona legitime impendi potuisse.

Probatur III. dilemante prorsus ineluctibili: Quia Deus vel æque dignus est supernaturali charitatis amore, sicut dignus est honore, vel non? Si non æque dignum dixeris, necesse est ut dicas : quod bonum divina, quæ est objectum nostri in Deum amoris, minor sit, quam sit Dei magnitudo et excellencia, quæ est ob' ectum nostri in Deum honori. Ex qua divinarum perfectionum inæqualitate non potest non consequi negotio unitatis et simplicitatis divinae; quod est sine dubio impium. Si autem dicatur Deum æque dignum esse supernaturali amore, sicut et honore, evidenter sequitur : quod sicut et supernaturali, quem Deo debemus, amoris nihil detrahitur per charitatem fraternalm proximi; ita nec de summo supernaturalis latræ honore quidquam detrahitur per supernaturalis dulium honorem, utpote que ad supernaturalia gracie et gloria dona Sanctis a Deo concessa refertur. Imo tantum abest, ut latræ Dei per dulium Sanctorum violetur, ut e contrario graviter illa violetur per contemptum Sanctorum et fidelium Dei servorum, juxta illud Loc. x. v. 16. Qui vos spernit, me spernit. Quid hic responderi queat, non video. 4. Denique confirmatur : Quia si honor civilis debetur virtuti civili; ergo honor plusquam civilis, debetur supernaturali virtuti, adeoque Sancti qui ea excellunt. Negat Amesius consequiam: « Alioquin enim », inquit, « si honor varietaret species pro varietate virtutum, tot essent species honoris, quot sunt virtutis. Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud ». Resp.: Virtutes morales, humanae, et civiles quæcumque, sunt omnes ejusdem ordinis: at supernaturales sunt longe eminentioris ordinis: et sicut ad politiam et rem, celestem spectant, ita et honorem terreno et politico excelsiorum merentur. Aliud enim certe est, juxta Apostolum esse civem Sanctorum et domesticum Dei, et aliud civem hujus terrena reipubl.

Ad CAPUT XIV.

Objicit Amesius 4. « Honor religionis non potest creaturis tribui, quia religio est cultus Dei ». Resp.: Haec objectio jam supra in-

vindic. cap. 7. eversa est. Neque etiam ad rem facit, quod producit Scholasticos, probabili ex causa affirmantes, quod etiam Sancti per virtutem religionis colantur: sicuti eodem habitu charitatis amamus proximum propter Deum; et non colantur per virtutem religionis, sed dulie: cum scilicet adorantur proper perfectiones absolutas iis inherentes, quales sunt gloria, gratia, virtutes, etc. Videatur Læsius lib. II. de just. cap. 36. dub. 3.

II. — Objicit : « Soli Deo servire debeamus. Deut vi. v. 13. Matth. iv. vers. 10 ». Resp.: Juxta textum hebr. et grecum, diabolus a Christo petit latram, hanc autem Christus soli Deo deberi dixit. Porro cavillatur Amesius, cum ait : « Dominum in illis verbis non negasse, dulium esse diabolo exhibendam ». Num id quidem verissimum est, illi verbis Dominaum nec negasse nec concessisse, sed ambiguum voluisse relinquere demonem, utpote cui salutis fuit ita respondisse ad interrogata, ut nihil inde contra Christum, eti purus homo putaretur, posset inferri. Sed nimis certe graviter diabolus patrocinatur Amesius, quasi ipse non ambierit latram (uti adhuc passim facit superbissimum spiritus), sed tantum duliam, qualem nos Sanctis concedimus. Præterea male ex eo colligit, diabolus se pro creatura haberi voluisse, quod Christus dixerit : Sibi tradita esse omnia regnum mundi. Sed non vidit Amesius, etiam Christum dixisse, sibi tradita esse omnia a Patre, non tamen idea non voluisse haberi Filium Dei constantiam.

III. — Objicit : « Petrus noluit a Cornelio adorari Act. x. v. 26, nee Angelus a Joanne Apoc. xix. vers. 10 ». Resp.: Vel Cornelius aliquid divinum in Petro esse putavat, ideoque merito fuit coercitus : vel ex modestia eum honorem recusavit. Similiter illa recusatio Angeli vel referenda est ad adoracionem latræ, quam forte Joannes Christum existimans, illi deferre cupiebat; vel certe, si Angelum esse noverat, ad ipsius Angeli modestiam referendum est: sicut et inter homines Christiana humilitas praestantes usus est, eos, qui magis coelestibus donis afflunt, magis quoque de vitando honore sollicitos esse, nisi vel hierarchie ecclesiastice ordine, vel proprii officii necessitate illum admittere debent. Adde, Angelos post Christi adventum, ob reverentiam humanitatis Christi, recusare adorationem. Verissime igitur Bell. dixit : Et nos recte illos adorare, et ipsos recte adorationem recusare. Inscriptio

hoc negat Amesius; qui si consequenter loqui vellet, deberet etiam dicere, eos qui Marc. vii. adducebant sordum et mutum (cum hic interim a Christo fuisse sanatus, illis vero ab eodem præceptum, ne cui id dicerent) consequenter, inquam, Amesius dicere deberet, eos peccasse, ut qui non obstante verbo Christi, tantum miraculum amplius prædicabant; quod sine dubio falsum est. Fuit enim illud non proprie præceptum Christi, aut voluntas efficiens, sed potius urbanitas et indicium modestie; ideoque sicut hoc fuit hominius in desti et benefici, ita illud hominum non ingratorum.

Gerhardus hic silet: Titius conjungit hanc cum sequenti questione.

Ad CAPUT XVII.

Negant Lutherani et Calvinistæ communiter, licet ullo modo Santos in celis cum Deo regnantes invocare. Nos Catholicæ seqq. assertiones cum Bellarmino statuimus.

I. — Non licet a Sanctis petere, ut nobis tamquam autores divinorum beneficiorum gloriarum vel gratiam, aliaque ad beatitudinem media concedant. Nec refert, quod verba subinde aliud indicare videantur, ut, cum a Sanctis petimus sanitatem, patientiam, salutem etc. Id enim ex communi Catholicon sensu intelligitur tantum juvando precibus, modo quo Apostolus de se dicit Rom. xi. vers. 14. I Cor. ix. vers. 22. laborasse se, ut omnes saluos faceret, scilicet concionibus et precibus. Falsa vero omnino est propositio illa universaliter sumpta, in qua tantopere confudit Amesius, scilicet : « Qui aliquid acquirit nobis meritum, ille nobis est rei acquirentis auctor ». Certe S. Augustinus non dubitavit asserrare, precibus S. Stephani conversum esse Saulum : nemo tamen dixerit, illum esse auctorem, seu principalem causam sive efficientem, sive meritoriam ejus conversionis.

II. — Sancti non sunt immediati intercessores nostri apud Deum, sed quidquid a Deo nobis imprestant, per Christum imprestant. Hanc assertionem etiam Amesius veram fatetur; quam tamen non ipse everit, cum ait l. : « Novum et monstruosum esse distinctionem in mediatos et immediatos intercessores ». Hæc certe non coherent. Numquid enim Lutherani et Calvinistæ concedunt, ut viventes pro viventibus apud Deum intercedant? Numquid et hoc per Christum Dominum nostrum? At inquit Amesius 2. Hoc

modo « secludimus ab intima illa et immo-
dia unione, quam habemus cum Christo
per fidem. Si enim mediate ad Christum ve-
nire debemus per Sanctos, tum per illos
sequi etiam mediate credere debemus in
Christum ». Respond. : Neg. assumpt. Con-
nexio autem hujus non probabilis quidem
ratio appareat. Certo si quid valeret, etiam
valeret contra intercessiones viventium.

Ad CAPUT XVIII.

III. — Assertio Bellarmino est: Sanctiorum
pro nobis, saitēm in genere, secundum quod
testantur Scriptura. Non negat hoc Amesius,
vult tamen « probationes Bellarmini non
esse efficaces ; et quidquid sit de rei verita-
te, ejus asserti cognitionem haud multum
spectare ad fidem ac salutem nostram ». Sed
revera argumenta Bellarmini sunt satis effi-
caciae II Mach. ult. vers. 12 et 13. *Onias et*
Jeremias jam defuncti orabant pro populo.
Apocal. v. vers. 8, referunt sancti cum
phialis aureis, que sunt orationes Sanctorum,
inquit S. Joannes II Petr. i. vers. 15. *Dabo*
auctem operam et frequenter habere vos (scilicet
commendatos) post obitum meum, ut ho-
rum memoriam facias. Lue. XVI. vers. 27.

28. Epilo in gehenna orat pro fratribus ;
Ergo multo magis sancti in celo. Apoc. vi.
vers. 10. Sancti clamant vindictam de inter-
fectoribus suis : Ergo multo magis miseri-
cordiam pro nobis, qui eos invocamus.

IV. — Assert. : Sancti orant pro nobis etiam
in particulari. Amesius 1. « Si hoc etiam
concederetur Bellarmino, nihil tamen inde
concludere posset pro invocatione Sanctorum :
Sicut, licet juxta Catholicos animæ
purgatoriorum pro nobis, invocandas tamen
a nobis, non concedit ». Sed hoc falsum esse
infra constabit. Ait 2. « Non posse id e Scripturis evincere ». At non potest omnino. Nam
ut etiam Calvinus, apertis Scripturis con-
victus fatetur lib. II. Instit. cap. 20. §. 23.
sancti Angeli pro nobis orant, et perfuerunt
fidelium preces in conspectum Dei : Ergo
etiam sancti et beati homines ; quaenam enim
hic disparitas ? Negat tamen Amesius non
modo anteced. quoad orationem ordinariam
specialiem, nostris precibus accommodatam :
sed etiam consequentiam ; « Quia », inquit,
« Angelis ex ordine mandatur eura nostri,
non poterant ordinarie cognoscere preces
supplicantibus, ideo non fuisset consuetum in
Testamento Veteri ut diceretur : Sancte
Abraham, ora pro me etc. Ex Nov. Test.
autem nullum praeccepit, promissionem aut

commissa, evinci debeat. Illud enim Matth.
XXIV. vers. 47. super omnia bona constituit
eum, non videtur hanc curam convincere.
Efficacior est alter locus Apoc. II. vers. 26.
Qui vicerit, dabo illi potestatem super gentes,
et reget eos in virga ferrea. Hinc plane evin-
citor, etiam beatos in celo curam habere
mortaliū, et eos regere. Amesius alius ef-
figuius hic non inventit, quam 1. ly « gentes
nusquam significare populos fideles ». Sed
quid inde ? Immo hinc fortius roboratur no-
strum argumentum : si enim regunt gentiles,
quanto magis fideles ? Ait 2. « In phrasi
allegorica non debet fundari doctrina singula-
ris ». Respondeo : Neque hic est allegoria,
nece doctrina singularis, sed communis-
tate et antiquissima. Nam qui S. Gregorius
M. præcessit Pelagius II. refert inter novem
Praefationes in Missa usitatas etiam illam de
Apostolis, diutissime ante receptam, ubi sic
dicitur : « Te suppliciter exoramus, ut gre-
gem tuum Pastor aterne non deseras, sed
per beatos Apostolos tuos continua protec-
tionem custodias, ut iidem Rectiborum gu-
bernetur, quos operis tui Vicarios eidem
contulisti præsse Pastores ». His positis
progrediendum ad principalem assertionem.

Ad CAPUT XIX.

Principalis Catholicorum assertio, contra
antiquam Vigiliantii heresim, per Lutheranos
et Calvinistas ex ore revocatam, hac
est, scilicet : Beatos tum homines, tum An-
gelos posse a nobis invocari ; eaque omissis
aliis effectuaciter probatur unico, sed invito
dilemmate. In utroque Testamento sœpe legi-
mus viventes a viventibus fuisse invocatos :
Ergo licet etiam nunc invocare eosdem
Sanctos cum Christo regnantes. Hoc argu-
mentum, inquit Bellarmino, numquam potu-
eretur solvere adversarii. Sed Amesius fi-
ducialiter respondet : « Solutionem secum
portat, non tam in tergo, quam in fronte.
Nam 1. de orationibus viventium a viventi-
bus postulatis, sœpe legimus in Vet. Test.,
sed de mortuis aliis silentium est in utro-
que Test., sicut apparet ex ipso Bellarm. qui
de veteri Testamento concedit : Quia ante
Christi adventum, sancti qui moriebantur,
non poterant ordinarie cognoscere preces
supplicantibus, ideo non fuisset consuetum in
Testamento Veteri ut diceretur : Sancte
Abraham, ora pro me etc. Ex Nov. Test.
autem nullum praeccepit, promissionem aut

DE BEATITUDINE.

exemplum hujusmodi invocationis vel nomi-
nare quidem, aut pra se ferre Bellarminus au-
debat ». Sed resp. 4. : Quoad sanctos in Vet.
Test. defunctos, in limbe existentes, poterat
quis etiam ad illos privatin suam invocationem
dirigere, etsi id ob dictam rationem publi-
cī moris non esset. 2. Ut jam nobis licitum
et utile sit beatos Angelos et homines invoca-
re, non requiritur ullum praecceptum, aut
promissio specialis in S. Scripturis expressa :
sufficit universalis Eccleia præcisus. Testan-
tur enim Centuriatores Magdeb. cent. 4.
cap. 4. Witacker contra Bellarm. Hospinian.
part 1. hist. Sacram. lib. II. cap. 7. et alii
Calvinistas, clamatque, pro invocatione
sanctorum jam in 4. sæculo fere omnes Pa-
tres stare, Athanas., Basil., Nazian., Chrys.,
Ambros., Hieron., August., eosque in hoc
cum Papistis errasse. Quis vero pius et pru-
dens non malit cum quarti et quinti sæculi
[in quibus 4. Oecumenica concilia celebrata
fuere] sanctissimis Patribus desipere, quam
cum istis Neo-Evangelicis sapere ? Et si idole-
latria immensa fuit Ecclesiæ quarti et quinti
sæculi, consequenter adultera facta est, nec
fidem meretur in decreto 4. Conciliorum
generalium. Porro Titius risum et sibilos potius
quam responsione meretur, dum exigit
testimonia aperta et irrefragabili trium
primorum seculorum. Jam dudum enim
optima in simili materia Jacobo VI. regi Bri-
tanniae respondit Cardinalis Perronus in
replic. pag. 643. Sufficere, ostendi vel unius
sæculi et quinque primis doctrinam et praxis
indubitateam ; hinc eum certissime habetur
etiam doctrina et praxis præcedentium, cum
certissimum sit, dogma aliquod ab universa
Ecclesia in uno sæculo receptum, non esse
eo sæculo confitum, sed per traditionem ab
Apostolis acceptum. Ut enim S. Augustin. docet lib. II. de Baptismo contra Donat. cap.
7. « Quod Ecclesiæ universalis suo tempore
observat, nec est per concilia generalia insti-
tutum, credi debet ex Apostolica traditione
esse ». Hæc dixerim in suppositione, quod nulla prorsus e tribus primis sæculis testi-
monia suppetent, quia tamen revera non
desunt, sed more solito, a Titio eludentur :
« Dionysius », inquit, « Areopagita auctor
novus et fictitious est, ut majores nostri (Lu-
therani) loguntur : Manifestum est, Irenaeum
loqui de adovatione Virginis vivæ, non
mortuæ ; etsi ejus verba vita sine dubio huic
interpretis (unde, que-so, homini huic
novo, certitudine de re dudum ambigua) ?

Ad CAPUT XX.

Argumenta hereticorum contra invoca-
tionem Sanctorum, potissimum sunt.

I. — Invocatio Sanctorum cedit in inju-
riam Dei ; quia ille solus invocatur in quem
credimus Rom. x. vers. 14. Et quia credere
debimus in Deum solum, idecirque illum quem
invocamus habemus pro Deo ». Resp. : Neg.
assumpt. et ad probationem dico, illa verba
inepte torqueret contra invocationem Sancto-
rum. Nam in hac sententia : « Quomodo
ergo invocabunt, in quem non credie-
runt ? » ergo si, nisi sit, hanc sententiam
referri, et inferri ex precedente sermone
Joelis, qui sic habet : *Onnis qui invocaverit*
nomen Domini salve erit. Ille ergo repete-
bant est ly nonen Domini, hoc modo : Quo-
modo invocabunt nomen Domini, in quem
non crediderunt ? q. d. Quomodo invocabunt
Dominum, quasi Deum et antemore salutis,
in quem non credunt ? Sic autem solus Deus

invocatur a fidelibus in Ecclesia, scilicet ut Dominus et auctor salutis. Nam aliqui ly*mecari* tributur etiam hominibus. Genes. XLVIII. vers. 16. *Invocetur nomen meum super pueros hos, et nomina Patrum meorum.* Ose. VII. v. 11. Isa. XXXIV. vers. 12. Et hoc modo Santos invocamus, non quasi auctores, sed ut opitulatores et intercessores apud Deum. Addo quod Exod. XIV. vers. 31. (juxta Bebr.) dicitur: *Crediderunt in Deum, et in servum ejus Mosen.*

II. — Argum.: « Per invocationem Sanctorum fit injuria Christo, » unico et soli Mediatori, I Timoth. II. vers. 3. Amesius hoc argumentum verboso extollit, sed ne gray proficit, cum non magis per hanc invocationem Sanctorum concipi possit injuria Christo illata, quam per orationes, et suffragia nostrorum amicorum viventium. Manet certe semper insolitus illud fundamente argumentum supra formatum: Viatores pro invicem orantes (sive sponte sive rogati) nullam faciunt injuriam meritis Christi: Ergo nec preces beatorum, sive rogati et invocati, sive sponte eas pro nobis fundant. Hoc etiam pertinet illud ex Coloss. II. vers. 18. *veletas religionem Angelorum.* Ubi bene Cornelius docet. Hanc heresim Simonianorum de cultu Angelorum ortam esse a Philosophis Platoniceis, qui Deos medios animalium purgatores fixerunt, teste S. August. lib. VIII. de Civitate Dei cap. 12. 2. Certum est, eum errorem in hoc situm esse, quod dicent: Angelos digniores esse Christo, et praे Christo excellentiores et peculiari ritu colendos, quasi ipsi servatores et mediaores essent. 3. Originem hujus erroris fuisse haeresim Cerinthi, qui docebat, Christum esse purum hominem, non vero Deum. 4. Ex hoc dogmate noanulli, similium novorum dogmatum studiosi Colossis et Laodicæa vindicent commenti novum religionem Angelorum. Unde ineptissime iste locus Apostoli, detorquetur contra cultum Sanctorum.

III. — Principaliter arguant: « Sancti defuncti non cognoscunt viventium preces: Ergo frustra invocantur ». Respondeo: Quid si de consequentiâ, quam Bellarm. recte sit posse negari, simpliciter negatur antecedens. Videamus quomodo id firmet Amesius. 1. Ait: « Solus Deus cognoscit cor filiorum hominum ». Sed quid hinc sit? ergone Deus non revelat pleraque cordium secreta amicis suis in beatitudine constitutis, quibus etiam sepe in via tam multa re-

velavit? 2. Ait: *Homo mortuus dicitur ignorare filios.* Job. XIV. vers. 21. Resp.: cum S. Gregor. in eum losum, id intelligi, quod parentes defuncti, naturaliter non cognoscant statum suorum filiorum: nos vero de Sanctis agentes, loquimur de cognitione supernaturali, que ipsis non minus, quam Angelis potest competere, cum sint in beatitudina iisdem aequalibus. Luke XX. vers. 36. Quod ergo beati cognoscere possint, et de facto omnia ad suum statum aliquo modo pertinentea cognoscant, apud Catholicas extra controversiam est, licet de modo (uti in plerisque materiis contingit), Theologi dissentiant. Probabilissimum censeo, Beatos intueri in Deo, veluti in speculo voluntario, suo principio et causa prima, sicut in omnibus, quæ ad eorum beatitudinem, dignitatem, oblationem; curam et charitatem aliquo modo pertinent: « Qui enim (inquit S. Gregor. lib. II. Dialog. cap. 33.) illic omnes communi charitate Deum conspiciunt, quid est, quod illi nesciant, ubi scientem omnia sciunt? Frustra hic Amesius fatigatur in refereundis nonnullis sententiis Scholasticorum, de modo quo Beati cognoscant actiones nostras, et secreta cordium. Sed vere nec umbram difficultatis profert contra sententiam paulo ante insinuatam; proinde superfluum foret in singulo is sententiis examinandi hic morari. Quod vero ait: « Juxta nostram sententiam necesse nos habere fateri, invocationem Sanctorum ignotam fuisse plurime Patrum ». Resp. negando simpliciter. Juvat hic adscribere verba nuperi Buccinatoris Angi: *Aiunt ex modernis incautiores, dicam, an audacie, pleroque Sanctorum, totam generis humani massam, confusis Sanctissimis cum imperfictissimis, a visione Dei, usque ad supremum judicium diem arcere. Neque ego ausim refellere in circumstantia aliquod peccatum: sed in substantia dico (extra unum Bernardum, et si ve is inter Patres Joannem XXI. computare), neminem de hoc articulo (quantum liquet ex eorum scriptis, vel dubitanter locutum etc. hactenus ille: quod prosequitur circa singulos, ambigua declarando. Sed forsitan hic Jansenista prouidores animos apud Lutheranos et Calvinistas inveniet.*

IV. — Argum.: « Deus paratissimus est nos audire, et magis nos diligit, quam ullus Sanctorum: Ergo hi frustra invocantur. Imo signum est diffidentia ». Resp.: Si hoc argumentum vim habet, valebit etiam contra

suffragia viventium. Frivola porro evasio est Amesius, dum ait: « Hoc esse medium a Deo institutum, non illud ». At hoc non tantum est petere principium, sed etiam admittere omnia objecta incommoda in medio a Deo instituto.

V. — Argum.: « Quis sit invocandus, Christus verbo et exemplo docuit in oratione dominica ». Resp.: Hoc argumentum, ejusdem est farince cum priori: aut enim suffragia quoque viventium tollit, aut invocationem Sanctorum non tollit. Cum vero Christus orare Apostolos docuit, non de eo qui orandus est, sed de ipsis rebus, quae petenduntur, eos monere voluit. Satis enim constabat, Deum esse ordinandum, cum auctor donorum queritur.

VI. — Arg.: « Nullum existat in Scriptura mandatum, vel exemplum, vel promissio: Ego Sancti non sunt invocandi ». Respondeo: Dissimilata sequela debilitate. Nego anteced. quod satie refellitur vel ex solo cap. ult. Job. Ite, inquit Deus, ad seruum meum Job (en mandatum!), et obrabit pro vobis (en exemplum!), et ego suscipiam faciem eus, ut non impetraverit stultitia vobis (en promissio!) Sed replicat Amesius, et ait: « Job virus et praesens rogandus fuit, ut oraret pro fratribus: Ergo Sancti mortui, absentes invocari debent, cum adorant one religiosa. Nulla calx in hac arena ». Imo calcis et glutinis tenacissimi hic plurimum est. Si enim mortales, ipsimet adhuc miseri, et de se solliciti, pro suffragiis precium, uti iter a nobis rogantur; quanto magis Beati, de se quoque statu securi, longe majoris ac præstantioris

in nos charitatis, ac intentionaliter nobis sufficientissime præsentes, fructuose a nobis implorantur? Que deinceps usque ad finem Amesius profert, securies blasphemiae et protrita nugæ sunt, plebeio rabore, quam disputationi eruditio convenientiores, et alioquin passim obviae.

Gerhardus disp. 17. a th. 23. usque ad 82. multa congredit, sed pleraque levioris sunt momenti, et hactenus soluti.

Th. 23. sic arguit: « Juxta Bellarm. sacrificium est actus externus soli Deo debitus; Sed religiosa invocatio Sanctorum est species sacrificii, scilicet sacrificium internum ac spirituale: Ergo si sacrificium soli Deo debetur, utique etiam actus sacrificii interni et spirituales ». Virilene, Titi, an puerile hoc argumentum est? Sane minor non tam falsitate, quam fatuitate laborat. Quis enim sani cerebri putat se sacrificare, cum alterius processus aut suffragia flagitat?

Sequuntur deinceps th. 38. 40. 41. et seqq. argumenta non tam puerilia quam stipitea, quibus referendis et refellendis piget pudetque immorari, bonasque chartas inquireare. Qualia enim monstrata agitacionum sunt ista: « Sancti non sunt omnipresentes, omnipotentest etc. Er o non sunt invocandi etc. » Item th. 68. « Si Sancti sunt presentes quoad exauditionem, utique etiam quoad locum. Qui enim religiose invocatur, et preces piorum in omni loco audit, illum non solum quoad exauditionem, sed etiam quoad præsentem esse oportet ».